

UŽSIENIO KALBA (ANGLŲ)

Bandomojo valstybinio brandos egzamino užduoties
Vertinimo instrukcija

I. LISTENING PAPER (30 points)

Part 1 (4 points)

01 – B, 02 – C, 03 – A, 04 – A

Part 2 (4 points)

05 – honey

06 – pure

07 – choice

08 – thorpe, THORPE

Part 3 (8 points)

09 – T

10 – T

11 – F

12 – F

13 – NG

14 – F

15 – F

16 – NG

Part 4 (9 points)

17 – engaged

18 – discomfort

19 – continuous

20 – attention

21 – alert

22 – creativity

23 – behaviour(s), behavior(s)

24 – stuck

25 – mood

Part 5 (5 points)

26 – C

27 – G

28 – F

29 – B

30 – E

II. READING PAPER (30 points)**Part 1 (4 points)**

31	32	33	34
E	D	C	B

Part 2 (8 points)

35 – common

36 – helpful

37 – effect

38 – quiet

39 – took

40 – includes

41 – performances

42 – age

Part 3 (7 points)

43	44	45	46	47	48	49
C	F	B	E	G	H	I

Part 4 (11 points)

a)

50	51	52
C	A	C

b)

53. courage

54. craftily

55. withstand

56. solitude

57. harsh

58. magnificent

59. touch

60. human

III. WRITING PAPER (40 points)

Egzamino dalies vertė taškais – 40 taškų, kurie tarp 1 ir 2 užduočių paskirstomi taip: 16+24, kad B1 lygio užduočiai tektų 40 proc., o B2 – 60 proc. taškų. Bendra kuriamų tekstų apimtis: mažiausiai 260 žodžių. Paskirstymas tarp 1 ir 2 užduočių: mažiausiai 80 ir mažiausiai 180 žodžių.

Letter (16 points)

Lygis: B1

Teksto tipas: Asmeninis laiškas

Apimtis: mažiausiai 80 žodžių

Asmeninio laiško vertinimo skalė (16 taškų)

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Turinys	4	Tinkamai realizuotos visos užduotyje nurodytos komunikacinės intencijos . Laisvai ir išsamiai perteikiama informacija, pasakojama ar apibūdinama. Mintys rišlios (koherentiškos).
	3	Dauguma komunikacinių intencijų realizuotos sėkmingai . Informacija dažniausiai perteikiama tiesmukai ir paprastai . Mintys gana rišlios .
	2	Dauguma komunikacinių intencijų realizuotos , bet ne visada sėkmingai . Informacija perteikiama gana apibendrintai , dažnai nepakanka detalių , todėl ją galima įvairiai interpretuoti. Kai kurios mintys nerišlios .
	1	Komunikacinės intencijos realizuotos tik iš dalies . Pasitaiko nukrypimų nuo temos . Pasitaiko paminėtų , bet neišplėtotų intencijų. Mintis gali būti sunku suprasti dėl nepakankamo rišlumo .
	0	Užduoties tikslas nepasiekiamas. Komunikacinės intencijos iš esmės nerealizuojamos . Minčių raiška netiksli ar nepakankama , mintys nerišlios .
Teksto struktūra. Forma	4	Turinys išdėstytas nuosekliai ir logiškai . Teksto siejimo žodžiais pavieniai elementai veiksmingai jungiami į rišlią grandininę minčių seką. Laiškas tinkamai suskirstytas į pastraipas ir įformintas.
	3	Beveik visas turinys išdėstytas nuosekliai ir logiškai . Teksto siejimo žodžiais pavieniai elementai jungiami į grandininę seką. Laiškas tinkamai suskirstytas į pastraipas. Gali pasitaikyti įforminimo trūkumų .
	2	Beveik visas turinys išdėstytas nuosekliai . Teksto siejimo žodžiai kartais vartojami netinkamai ar jų trūksta . Kai kurios pastraipos išskirtos netinkamai , pasitaiko įforminimo trūkumų .
	1	Turinys išdėstytas neusekliai . Teksto siejimo žodžių vartojama per daug arba per mažai , gali būti klystama (teksto siejimo žodžiai vartojami netinkamai). Skirstymas į pastraipas netinkamas , pasitaiko įforminimo trūkumų .
	0	Turinys išdėstytas neusekliai . Teksto siejimo žodžiai vartojami mechaniškai , dažnai netinkamai ir (arba) išvis nevartojami . Teksto struktūra ir įforminimas netinkami .

Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų įvairovė. Registras	4	Bendrojo ir teminio žodyno mokama užtektinai , kad pavyktų paaiškinti svarbiausius dalykus. Dažniausiai vartojama laiško temos ir bendroji leksika , vyrauja paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, pasitaiko viena kita sudėtingesnė struktūra ar retesnis žodis . Nuosekliai laikomasi neutralaus ar neoficialaus, ar familiaraus registro.
	3	Bendrasis ir teminis žodynas vidutiniškas , tačiau kartais jo nepakanka detalėms apibūdinti . Vartojamos tik paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, dažniausia kasdienė leksika. Vienas kitas žodis pažeidžia registro vientisumą .
	2	Bendrojo ir teminio žodyno užtenka asmeninėms mintims reikšti. Vyrauja paprastas kasdienis žodynas ir paprastos leksinės ir gramatinės struktūros. Gali būti sunku apibūdinti teksto registrą, nes jam trūksta vientisumo , vartojami kelių skirtingų registrų (oficialaus ir neoficialaus) žodžiai .
	1	Žodynas ribotas: kartojama ta pati leksika ir gramatinės struktūros. Vartojami kasdieniai žodžiai, nesudėtingos struktūros ir bendros frazės . Gali būti sunku apibūdinti registrą, nes jo raiška nenuosekli arba nepakankama . Dažnai vartojami registro požiūriu atsitiktiniai žodžiai .
	0	Žodynas labai ribotas arba jo nepakanka , norint įvertinti tekstą pagal šį kriterijų. Jį sudaro pavieniai pagrindiniai žodžiai ir frazės . Nuolat painiojama skirtingų registrų leksika arba registras yra netinkamas .
Leksinių ir gramatinių struktūrų taisyklumas. Rašyba ir skyryba	4	Pasitaiko nedidelių (dažniausiai rašybos ir (arba) skyrybos) klaidų (0–4 klaidos), bet visuomet aišku , kas norėta pasakyti.
	3	Dažniausiai klystama vartojant sudėtingas struktūras (5–8 klaidos), bet aišku , kas norėta pasakyti.
	2	Nuolat klystama vartojant ties sudėtingas, tiek paprastas struktūras (9–12 klaidų), bet klaidos netrukdo suprasti minties .
	1	Daroma daug klaidų vartojant ties sudėtingas (jei jų yra), tiek paprastas struktūras (13–15 klaidų). Klaidos kartais trūkdo suprasti mintį .
	0	Dažnai daroma net elementariausių klaidų (16 ir daugiau klaidų). Dėl klaidų arba dėl to, kad nepakanka teksto, gali būti sunku suprasti, kas norėta pasakyti .
Iš viso taškų	16	

Laiške, jei teksto apimtis **mažesnė** negu 80 žodžių, t. y.: 79–67 žodžiai – atimamas 1 taškas **iš bendros taškų sumos**; 66–54 žodžiai – atimami 2 taškai; 53–40 žodžių – atimami 3 taškai; mažiau negu 40 žodžių – užduotis vertinama 0.

Pastaba: Vertinama 0 taškų, jei teksto turinys neatitinka nurodytos temos / situacijos (žr. Užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) brandos egzamino programa, 21.2. punktas).

Laiško užduotis

You got an interesting letter from your pen friend Victoria about her hiking trip in the mountains and she wants to know about the most memorable camping experience you have ever had. Write a letter to Victoria.

In your letter

- *thank your friend for her letter;*
- *describe your camping place;*
- *describe the activities you did;*
- *give at least two reasons why you liked it.*

You should write at least 80 words.

Essay (24 points)

Lygis: B2

Teksto tipas: Samprotaujamojo tipo apibrėžtos formos rašinys / esė

Apimtis: mažiausiai 180 žodžių

Rašinio / esė vertinimo skalė (24 taškai)

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Turinys	5	Visas turinys atitinka temą. Mintys reiškiamos aiškiai, pakanka detalių. Į temą atsakoma išsamiai . Svarbiausios mintys išplečiamos ir grindžiamos tinkamomis detalėmis bei pavyzdžiais.
	4	Visas turinys atitinka temą. Į temą atsakoma gana išsamiai . Mintys beveik visada reiškiamos aiškiai , dažniausiai pakanka jas pagrindžiančių detalių ir pavyzdžių.
	3	Turinys iš esmės atitinka temą. Kartais mintys reiškiamos netiksliai ir (arba) apibendrintai . Dauguma minčių išplečiamos, tačiau jas pagrindžiančios kai kurios detalės gali būti netinkamos ar jų nepakanka .
	2	Beveik visas turinys atitinka temą, gali pasitaikyti nukrypimų nuo temos . Mintys reiškiamos tiesmukai ir paprastai , tačiau jos yra rišlios (koherentiškos). Mintis pagrindžiančios detalės ir pavyzdžiai gali būti netinkami ar jų akivaizdžiai stokojama .
	1	Dalis turinio atitinka temą. Mintys reiškiamos suprantamai , tačiau pasitaiko nerišlių minčių. Pagrindinės mintys gali būti painiojamos su jas pagrindžiančiomis detalėmis ar pavyzdžiais . Kartais mintis gali nutrūkti.
	0	Visas turinys neatitinka temos ar jo trūksta , kad būtų galima tekstą įvertinti pagal šį kriterijų. Dažnai mintis sunku suprasti , jos gali būti nerišlios . Mintis pagrindžiančios detalės ir pavyzdžiai dažniausiai netinkami ar jų nėra .
	Teksto struktūra	5
4		Turinys dėstomas logiškai ir nuosekliai . Beveik visuomet išryškinamos svarbiausios mintys ir jas pagrindžiančios detalės. Vartojama teksto siejimo žodžių, parodomas minčių sąsajos, nors ne visada veiksmingai . Tekstas tinkamai suskirstytas į pastraipas.
3		Turinys dėstomas gana logiškai, kartais nuoseklus dėstymas gali būti pažeidžiamas. Svarbiausios mintys kartais tinkamai neišryškinamos. Tekstas dažniausiai rišlus (kohezijos požiūriu), nors gali pasitaikyti nesusietų minčių . Skirstymas į pastraipas suprantamas , bet ne visada tinkamas .
2		Turinio loginė seka dažnai nenuosekli . Svarbiausios mintys ne visada tinkamai išryškinamos . Pavieniai elementai dažniausiai jungiami į grandininę minčių seką. Skirstymas į pastraipas kartais netinkamas .
1		Turinys dėstomas gana padrikai, sunku išvelgti loginę seką ir pagrindinių minčių dėstymo nuoseklumą. Teksto siejimo žodžių vartojama per daug, per mažai arba jie vartojami iš esmės klaidingai . Skirstymas į pastraipas dažnai netinkamas arba tekstas nesuskirstytas į pastraipas.
0		Loginė teksto seka netinkama arba jos nesilaikoma , nuoseklumą gali būti sunku nustatyti dėl nepakankamos teksto apimties. Teksto siejimo priemonės vartojamos netinkamai arba jų beveik nėra . Tekstas į pastraipas nesuskirstytas arba tai daroma netinkamai .

Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų įvairovė. Registras	5	Bendrasis ir teminis žodynas pakankamai platus , mintys formuluojamos įvairiai . Laisvai perfrazuojama siekiant išvengti pasikartojimo. Dažnai vartojami retesni žodžiai ir sudėtingesnės leksinės ir gramatinės struktūros. Tinkamai vartojamas neutralus (arba pusiau oficialus) registras.
	4	Bendrasis ir teminis žodynas pakankamai platus . Kartais bandoma perfrazuoti siekiant išvengti pasikartojimo, bet gali pasitaikyti klaidų. Vartojami retesni žodžiai ir sudėtingesnės leksinės ir gramatinės struktūros. Tinkamai ir nuosekliai vartojamas neutralus (arba pusiau oficialus) registras.
	3	Bendrasis ir teminis žodynas gana platus , tačiau dėl žodyno spragų ne visuomet tiksliai išreiškiama mintis ar apibūdinama detalė. Vyrauja kasdienė leksika , pasitaiko vienas kitas retesnis žodis ar sudėtingesnė leksinė ir gramatinė struktūra. Pasitaiko nedidelių formulavimo klaidų, tačiau jos iš esmės nepažeidžia neutralaus (ar pusiau oficialaus) registro vientisumo.
	2	Žodyno pakanka , kad pavyktų paaiškinti svarbiausius dalykus . Dėl žodyno spragų gali nepavykti tiksliai išreikšti vienos kitos minties ar apibūdinti detalių. Iš esmės apsiribojama dažniausia kasdiene leksika , vyrauja paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, gali pasitaikyti vienas kitas retesnis žodis ar sudėtingesnė leksinė ir gramatinė struktūra. Ne visada laikomasi neutralaus (ar pusiau oficialaus) registro, pasitaiko kelių skirtingų registrų žodžių.
	1	Žodynas ribotas . Jo pakanka kai kurioms pagrindinėms asmeninėms mintims reikšti, tačiau dėl akivaizdžių žodyno spragų gali nepavykti apibūdinti detalių ir išreikšti kai kurių minčių. Vyrauja paprastas kasdienis žodynas , bendros frazės bei paprastos leksinės ir gramatinės struktūros . Gali būti sunku apibūdinti registrą, nes jo raiška neusekli arba nepakankama . Dažnai vartojami registro požūriū atsitiktiniai žodžiai.
	0	Žodynas labai ribotas arba nepakankamas , norint įvertinti tekstą pagal šį kriterijų. Jį sudaro paprasti dažniausi pavieniai žodžiai ir frazės . Painiojama skirtingų registrų leksika , neatsižvelgiama į žodžių stilistinius ypatumus arba registras yra netinkamas .
	Leksinių ir gramatinių struktūrų taisyklumas	5
4		Pasitaiko nedidelių klaidų (4–6) , dažniausiai vartojant sudėtingesnes struktūras , kai kurios kartojasi, tačiau jos netrukdo suprasti minties.
3		Dažniau klystama vartojant sudėtingesnes struktūras, viena kita klaida daroma paprastose struktūrose. Klaidos (7–9) netrukdo suprasti, kas norėta pasakyti.
2		Daroma klaidų vartojant tiesk sudėtingas , tiesk paprastas struktūras (10–12 klaidų) . Visas tekstas iš esmės suprantamas , tačiau kartais gali būti sunku suprasti mintį .
1		Daroma daug klaidų vartojant tiesk sudėtingas (jei jų yra), tiesk paprastas struktūras (13–14) , bet beveik visos mintys suprantamos . Klystama vartojant paprastas leksines ir gramatines struktūras.
0		Daroma daug net elementariausių klaidų. Dėl klaidų (15 ir daugiau) ar nepakankamo teksto gali būti sunku suprasti , kas norėta pasakyti.
Rašyba ir skyryba	4	1–2 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	3	3–4 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	2	5–7 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	1	8–9 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	0	10 ir daugiau rašybos ir (ar) skyrybos klaidų.
Iš viso taškų	24	

Rašinyje, jei teksto apimtis **mažesnė** negu 180 žodžių, t. y.: 179–162 žodžiai – atimamas 1 taškas **iš bendros taškų sumos**; 161–144 žodžiai – atimami 2 taškai; 143–126 žodžiai – atimami 3 taškai; 125–108 žodžiai – atimami 4 taškai; 107–90 žodžių – atimami 5 taškai; mažiau negu 90 žodžių – užduotis vertinama 0.

Pastaba: Vertinama 0 taškų, jei teksto turinys neatitinka nurodytos temos / situacijos (žr. Užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) brandos egzamino programa, 21.2. punktas).

Rašinio užduotis

You are going to write an essay for a school essay competition. This is the topic of the essay: MODERN TECHNOLOGIES CHANGE OUR STUDY HABITS IN MANY WAYS
*In your essay, give at least **three arguments** supporting the idea that modern technologies influence study habits.*
*You should write at least **180 words**.*

KLAUSYMO TESTO TEKSTAI

Part 1

EXAMPLE (ZERO)

W. The car is a nicer colour and style, but the van is more spacious for our family.
 M. Yes, but it would cost more to run.

ONE

The London Youth team is looking for an enthusiastic person who enjoys working with young people. This will include activities from helping young people with school homework to guiding young people to avoid activities such as gang involvement, drugs and violence. This role will involve supporting young people in group work as well as individual work and being a positive role model. You must be able to encourage young people to achieve their goals and have fun.

TWO

W. Have you decided where you're going to spend the winter holidays?
 M. Well, we had decided to go to Greece for a week and in summer to visit Portugal, but our plans suddenly changed.
 W. Why? What happened?
 M. My sister bought a new house in Iceland and asked us to help her move.
 W. So instead of avoiding the cold, you are going where it's even colder.
 M. Unfortunately, yes. But I'm looking forward to it. I have never been there. But I do hope to go to Greece in March and visit Portugal in October.

THREE

And now the weather forecast for today. We'll experience some heavy rain early in the morning but then it will brighten up leaving us with sunny spells and just the odd shower during the afternoon. It'll be much milder, although still a little breezy. We'll have a few showers in the evening, but it should gradually become dry with some clear spells.

FOUR

M. This beefsteak looks undercooked, and the vegetables came from a can.
 W. You don't have to eat them, you know.
 M. I hate eating here.
 W. It's better than cooking your own meals, and it's a lot cheaper than eating in restaurants.
 M. But why is the food always so bad?
 W. Well, it can't be easy to cook for three thousand students and keep the food hot for two hours.
 M. Still I miss homemade food.

Part 2

Presenter: As the weather starts to warm up, your eating habits are going to change a little bit. Today our guest is Dr Patricia Thorpe who is here to give us some advice on how we can keep healthy and help ourselves cool off in hot weather.

Dr Patricia Thorpe: Sure, the basics stay the same – you need to eat a balanced diet. However, there are some extra things that you have to pay attention to when the temperature outside starts to rise. In the morning try porridge with natural honey. It's always important that you get enough water in your diet and you can also drink pure fruit juice. Salads can be a good choice, but make sure you go easy on the dressings.

Presenter: Thank you very much. How can our listeners get more information?

Dr Patricia Thorpe: Well, they could write to me at: p.thorpe@gmail.com, p-dot-t-h-o-r-p-e-@-g-mail-dot-com.

Part 3

Hello, in our studio today we have a world famous architect Santiago Calatrava. Why did you choose to become an architect?

Architecture is one of the oldest professions in the world. Some professions like law have their roots in Latin, 'Archi – tecton' is actually a Greek word, and much older. Just knowing how old the profession is gives me hope that we will still exist for years to come, even if we are changing together with modern technologies, robot computer programmes.

You made your name by building bridges. And you have built 20 of them so far and several more are in the works. Why bridges?

A bridge is born of necessity, but it must establish its own identity. It should harmonize with its surroundings. If you look at the Tower Bridge you know it's London, or if you see Le Pont Neuf in Paris you know that it is Paris. They're the symbols of these cities. A modern bridge can also be a work of art. Imagine you see the art of the twentieth century without the Golden Gate bridge, it will be much poorer.

And what is architecture for you?

For me, architecture is an art, the same as painting is an art or sculpture is an art. Yet, architecture moves a step beyond painting and sculpture because it is more than using materials. It is important for me to stress the art in architecture to bring harmony.

And what should be the role of architects in our society?

The architect is very interesting because the architect is the commander, meaning the one who commands all the workers. The architect is also the music director and composer, he cannot play each instrument, but he needs to understand and express the sense of each part. The architect holds much knowledge, but is not a specialist. Especially with the computer and technology, the amount of knowledge an architect possesses keeps on growing.

And from your experience, what can you tell us about running an office?

I can say that I focus on having small offices. I have an office in New York and one in Switzerland, and we are 80 people, we are not only architects, but also engineers. So, small, but very efficient.

I think it is important to be present in the places where you are working. It is not only about doing a project, but following the project through its construction. For me, I love the construction process and it is always important because we try to experiment and to do something new, so the builders are not copying any technique from other projects. Everything is innovative and so I need to be there and be attentive to make sure everything is running smoothly.

You've said that your favorite material is light.

Yes. The reason is for comfort. In my opinion, comfort in architecture is given by two words. One is 'space'. The other is 'light'. Narrow or small spaces with less light, underground spaces, spaces where you don't see the sky, are not as good. These are the two keys to the future. I am always searching for more light and space. I believe that architects need to deliver hope and optimism.

Why does the architect matter?

If you look at our environment and you see the importance that architecture has in our artificial environment, of course you immediately can understand that the control of it and the quality of it is fundamental for the life of the people, and the impact or the part that the architects have in this built environment is enormous. So this makes people understand the importance of the quality in this particular part of their lives.

But most buildings aren't built by great architects, most buildings are perfectly routine, so what's the case for having significant buildings designed by famous architects such as yourself?

Well, our cities grow enormously and become very suburban. The enormous suburban area was built without any other preoccupation but just to give housing to the hundreds and even thousands or millions of people arriving in our cities. So enormous parts of our cities are very ugly but with only simple change such as building a bridge, a station, a concert hall, or a cultural building, we upgrade the quality of the life of these areas by creating focus.

Is it a pitfall for the architect of producing these huge buildings and then going up and saying that's my building, I did it?

You know let me tell you, I believe and I speak on behalf of many architects. It is a hard profession. It demands so much from you, your time and even the time of your family, and people working with you. You almost don't have any time to think about yourself. This is the reality, and then also you see once the building is finished it's no more yours. If there is an accident, if the cost goes over, if there are changes, you are responsible, then the day when you deliver the building, you are nobody there, you even have to pay a ticket to enter, and so this is the reality.

So thank you for your time, Santjago.

Part 4

We have all experienced boredom. Sitting in a class where the teacher is droning on about a topic you don't care about, you may find yourself daydreaming or staring at a clock that doesn't seem to be moving. Waiting in the reception area of your doctor's office. The magazines are uninteresting. The pictures on the wall are dull. The second hand on the wall clock moves so slowly that you're sure it must be broken. You feel irritated about being stuck in this seemingly endless moment. You want to be engaged by something – anything – when a thought, so familiar from childhood, comes to mind: 'I'm bored!'

So how does boredom work?

Although boredom is often seen as a trivial and temporary discomfort that can be reduced by a simple change in circumstances, it can also have significant consequences on people's health and well-being.

Boredom has been associated with increased drug abuse, overeating, depression and anxiety, and an increased risk of making mistakes. Mistakes at work might not be a matter of life and death for most of us, but may cause serious accidents when safety depends on continuous vigilance if you are an air traffic controller, a pilot, long-haul truck driver or nuclear power plant operator. All instances of boredom involve a failure of attention. For example, pilots confirm that boredom can make pilots lose attention. When you fly long haul, there are two pilots, one of whom is monitoring all the screens while the other does the paperwork, talks to air traffic control and so on. You need to be alert for landing and takeoff, but once you're 500ft above the runway, the plane's on autopilot and it can be very quiet and boring.

Children who complain that they have nothing to do on rainy half-term breaks may find other things to focus on if left to their own devices. The artist Grayson Perry has reportedly spoken of how long periods of boredom in childhood may have enhanced his creativity. But if boredom can enhance our creativity and be a signal for change, why is it such a corrosive problem for some individuals?

Boredom isn't a nice feeling, so we have an urge to eradicate it and cope with it in a counterproductive way. This may be what drives people to destructive behaviours such as gambling or overeating.

What can you do about boredom? Obviously, there are times when you are stuck. If you are listening to a lecture that you cannot leave, then you just need to find a way to get through it. When you have some control, though, use your understanding of boredom to help you out. If you can, keep some music handy. Music you enjoy can influence your mood in positive ways to counteract the pain of being bored.

Part 5**EXAMPLE (ZERO)**

The past decade has been one of unprecedented weather extremes. The scientists base their analysis on three pillars: basic physics, statistical analysis and computer simulations. Elementary physical principles already suggest that a warming of the atmosphere leads to more extremes. Detailed computer simulations and clear statistical trends also confirm the relation between warming and records in both temperature and precipitation.

SPEAKER 1

Unusual or extreme weather events are of great public concern and interest, yet there are often conflicting messages from scientists about whether such events can be linked to climate change. While it is clear that across the globe there has been an increase in the frequency of extreme heat waves and of episodes of heavy rainfall, this does not mean that human-induced climate change is to be blamed for every instance of such damaging weather.

SPEAKER 2

It isn't just bad luck that causes disasters. Human-induced global warming is also to blame. Since 1970, the average global temperature has risen by 0.5°C, primarily as a result of greenhouse gases in the atmosphere. This rise has increased the chances for severe heat waves, drought, and other forms of extreme weather.

SPEAKER 3

Over the last five years or so, scientists have provided convincing evidence of a detectable human influence on the increase in high temperature extremes which have been observed over the last few decades over large-scale regions such as Europe and around the globe on the whole. It is time to recognize the limits to the natural resources available to support human development and economic growth. This will require significant changes in government policies, and consumption patterns by the public.

SPEAKER 4

The approaches to what climate scientists refer to as detection and attribution do not, however, address the questions that are uppermost in people's minds when they are personally affected by an extreme weather event. Unfortunately, I do not believe that it will ever be possible to look at a single event and say definitively if it would or would not have occurred in the absence of human influence. However, the extent to which human activity has increased the risk of such events occurring has already been estimated.

SPEAKER 5

When it comes to individual storms, we are even less certain what effect global warming might have. Some computer models have predicted that global warming could increase the average strength of hurricanes and typhoons by 2 to 11 percent by the year 2100. But there is no data whether any increase has occurred yet. And the same models that predict bigger hurricanes also say we could get fewer of them in the future.